(Nro. 25.)

GAZETA LWOWSKA.

W Poniedziałek Nro. 12. 1. Lutego 1819.

Wiadomości kraiowe.

Ze Lwowa. — Nayiaśnieyszy Pan raczył mocą naywyższey uchwały z dnia 2go Stycznia r. b. Swoiego rzeczywistego taynego Radcę i Cześnika Wielkiego Koronnego w Królestwach Galicyi i Lodomeryi JW. Franciszka Xawerego Hrabiego Chołoniewskiego, ozdobić krzyżem Kommandorskim Królewsko-Węgierskiego orderu S. Szczepana.

Mocą naywyższey uchwały z dnia 23go Grudnia r. z. raczył Nayiaśnieyszy Pan potwierdzić wybranych na ostatnim Seymie Galicyyskim honorowych Assessorów Wydziału Stanowego, a mianowicie: C. K. Szambelana JW. Józefa Hrabiego Kuropatnickiego, tudzież Kawalerów WW. Franciszka Zamoyskiego i Kazimirza Badeniego.

Wakuiący urząd cywilnego Dyrektora budowniczego w Galicyi, raczył Nayiaśnieyszy Pan mocą naywyższey uchwały z dnia 15go Października r. z. nadadź mieyskiemu Inspektorowi budowniczemu Antoniemu Kimstettérowi przez wzgląd na iego teoretyczne i praktyczne wiadomości, tudzież wieloletnie zasługi.

Na budowę gościńca kommercyialnego z Złoczowa do Tarnopola ofiarowali mieszczanie Złoczowscy 650 ZR. WW.; Zborowszczanie Złoczowscy 650 ZR. WW.; Zborowska Gmina Żydowska 500 ZR. W. W.; a Chrześciiańscy mieszkańcy Zborowscy oświadczyli, że każdy z nich odrobi bezpłatnie po 5 dni pańszczyzny. — Należące do stołowych dóbr Arcy-Biskupstwa Łacińskiego Dominiium Dunaiów w Cyrkule Brzeżańskim obowiązało się dawać codzień po 6 kraycarów, tak inwalidowi Łukaszowi Semlinkowi w utrzymaniu prowincyionalnem wykazanemu, iako też Wencesławowi Hożemu, w temże utrzymaniu niewykazanemu. — Na utworzenie szkoły gminney w Skolu w Cyrkule Stryyskim ofiarowało Dominiium tameczne pomieszkania dla szkoły i dla nauczyciela, niemniey co rok po 100 fur parobydlnych drzewa na opał oboyga, i po 30 ZR. monetą konwencyyną dla nauczyciela; tameczna Gmina Chrzesciiańska obowiązała się, powyższe drzewo bezpłatnie zwozić, i dawać co rok po 100 ZR. dla nauczyciela, któremu także i Gmina Żydowska podobnąż składkę przyrzekła. — C. K. Rząd kraiowy ma ukontentowanie dadź pięknym tym czynom pochwałę publiczną.

Z Wiednia d. 21. Stycznia. — Dnia wczorayszego o godzinie 1wszey po południu umarł tu po krótkiey chorobie Jego Eminencyia Maryia Tadeusz Hrabia Trauttmannsdorff-Weinsberg, Kardynał S. Kościoła Rzymskiego, Kawaler wielkiego Krzyża Ces. Austryiackiego orderu Leopolda, Xiąże Arcy-Biskup Ołomuniecki, Hrabia Kaplicy Czeskiey i C. K. rzeczywisty tayny Radca, w 58mym roku wieku swoiego.

Wiadomości zagraniczne.

Ameryka Hiszpańska.

Naynowsze wiadomości z Wenecueli dochodzące do d. 12. Listopada, a umieszczone w gazecieLondyńskiey' Morning Chronicle są następuiące: „Słychać że Jenerał Morillo proponował zgodę Jenerałowi niepodległych Zaraza, która atoli odrzucona została. Jedność między niepodległymi przywrócona; zapewniaią, że niepodlegli wystawią w tym roku 9000 dobrze uzbroionych woiowników, gotowych do boiu. Wenecuelanie uważaią bliski iuż koniec swoiego cierpienia, iakoż w istocie zdaie się, że nic iuż nie przeszkadza im do ostatecznego oswobodzenia się. Boliwar zdał Rząd cywilny na Jenerała Urdanetę, Intendanta Penalvera, i Jenerała Dyrektora Roscio (czyli Rosero). Kongress Deputowanych wszystkich Prowincyy zwołany na dzień 1wszy Stycznia; Jenerał Boliwar oświadczył, że nie przyymie iuż więcey żadney godności cywilney, i że złoży nawet i Urząd Wodza, skoro pokoy podpisanym zostanie. Wyruszył d. 27. Października z Angostury, celem udania się do Jenerała Marino i poparcia oblężenia Kumany. Jenerał Anzoa

teguy wyćwiczył pułk złożony z 1000 Indyianów, którym dowodzą Officerowie Angielscy. Także i w iaździe Jenerała Paeza iest dosyć Anglików. — Podług buletynu z d. 13. Października, rozpoczęto iuż kroki nieprzyiacielskie w równinach Llanos, a zbroyne kupy Jenerała Zaraza, uderzyć miały żywo na iazdę Hiszpańską. — Podpułkownik V. Pena posunął się ku końcu Sierpnia, do Asta Grana w okręgu San Carlos; uderzył na Pułkownika Hiszpańskiego Torralba, maiącego 200 iazdy, zabrał mu 300 koni i tyleż mułow, które prowadził do San Carlos; a nakoniec i iego samego wraz ze 40 ieździcami. Na drugiey hordzie ieźdzców Hiszpanskich będącey pod rozkazami Palmera, zdobył Podpułkownik Angulo 500 wołów, i poymał 50 ludzi pod Jobo; a co nayważnieysza, że oddział woyska Hiszpańskiego złożony z 300 ludzi przeszedł na stronę niepodległych wraz z Dowodcą swoim Rocha, który w okręgu San Carlos połączył się z Podpułkownikiem Penna. Przez wypadki te, zniszczone są prawie zupełnie szczątki iazdy Hiszpańskiey, a oboz ruchomy ciągnący z San Fernando do Calabozo, nie doznał naymnieyszego oporu. Hiszpanie usiłuią utrzymać się na brzegach, ale powstanie w Nowey Grenadzie w Prowincyi Coro, nabawiło ich wielkiey trwogi."

Jenerał Hiszpański Morillo rozpisał na Prowincyię Karakas w drodzę rekwizycyi 200,000 talarów, 4000 ludzi i 400 mułów; zdaie się więc, iż zamyśla przygotować się na przypadek gdyby przez powstańców napadniętym został. Wreszcie mniemaią, że Zjednoczone Stany Ameryki północney odroczą ieszcze uznanie Rzeczpospolitych Ameryki południowey. Na cóż bez potrzeby zwracać publiczną uwagę? Zbroyne siły Hiszpanii muszą przecież w tey woynie wyczerpać się do ostatniego. — Xiądz Torres, Wodz Powstańcow Mexykańskich, ożył na nowo, i niepokoi woyska Królewskie. Jest to niepomyślna wróżba dla uspokoienia Mexyku.

Hiszpaniia.

Z Francyi d. 5. Stycznia. — Naynowszy poszyt półurzędowego pisma peryiodycznego: Publicysta, zawiera interessuiący obraz teraźnieyszego położenia interessów Hiszpańskich, które pomimo bezzasadności, towarzyszącey wieściom rozgłoszonym przez gazety Angielskie, zasługuią wszelako na naywiększą uwagę. Wyciąg z tego nayistotnieyszy udzielić chcemy czytelnikom. Autor zaczyna od wykładu powodów, które skłoniły wszystkich stronników Napoleona do patrzenia z żalem i niechęcią na heroiczny opor Ludu Hiszpańskiego i na powrót Ferdynanda VII., a potem tak daley rzecz prowadzi. „Jeżeli z iedney strony Monarchiia Hiszpańska wpośród nayokropnieyszego wstrzęśnienia politycznego odrzuciła Władcę, którego iey narzucić chciano, toć z drugiey strony i to prawda, że Król Ferdynand, pomimo dobrych zamiarów swoich, nie poiął, czego wymaga koniecznie teraźnieysze nowe położenie Ludów Jego i Europy. Prawda, że Stany (*Cortes*) które przed powrótem Ferdynanda i podczas gdy więziony był we Francyi, nadali Ludowi Hiszpańskiemu pełną zapału postawę, potem Króla swoiego chciały poddać swey woli; atoli te Stany (*Cortes*) były od niepamiętnych czasów istotną ustanową w Monarchii Hiszpańskiey. Jeżeli zdawało się Królowi, że winien był dla powagi tronu, rozwiązać Zgromadzenie prawne, które w sposób nieprawny wkładać chciało na Monarchę swoiego warunki, toć znowu i to prawda, że się oddał doradcóm, którzy kazali mu zapoznać przywileie Kraiu, i iedyne środki, mogące zaradzić nieskończonym potrzebóm Państwa. Hiszpaniia, nadwerężona przez krwawą woynę, aleź dumna z ran poniesionych za Króla i wolność, upoważniona była bez wątpienia, spodziewać się praw nie takich, które pochodzą od Władzy nieograniczoney. Naród ten okazałby był tę samą gorliwość i wierność przez Stany (*Cortes*), które dowiodł na gruzach Saragossy. Zdawało się, że nadchodzi chwila dla Hiszpanii, gdzie mogła powrócić znowu do dawney wielkości swoiey; potrzeba tylko było zaufać patryiotyzmowi mieszkańców; ale słuchano doradców przeciwnego zdania; bezpośrednie nastąpiło potem zupełne odłączenie się Ameryki, naypotrzebnieyszego źrodła dobrego bytu dla wysiloney Hiszpanii. Przez trwałe systema surowości i niedołężności, opanowała umysły wszystkich częścią otrętwiałość częścią zaś zaiątrzenie; a nieskończone odmiany Ministrów dowodziły też zawsze wielkość złego, i niemoc zaradzenia onemuż. Ubytek coroczny w Skarbie publicznym pomnażał się przez to wszystko, czego nie można było dostać więcey z Ameryki przez handel, a z Mexyku przez galliony. — Hiszpaniia bez rolnictwa, bez przemysłu, wystawiała nakoniec obraz samey tylko nędzy, i nieżyzności. Zły stan finansów, był naycięższa rana dla Państwa. Dla poprawienia takiego położenia potrzebował Kray przyłożenia się wszystkich Stanów Naro-

du, podczas gdy Władza nieograniczona, iedynie swoią niemoc okazywać zdołała. Pośród tego Minister ieden (Garay) zgłębił mądrością swoią przepaść złego. Przekonał się, że w Hiszpanii, podobnież iak we Francyi, nieubłagana potrzeba połączona z gwałtownością zniszczyłaby to wszystko, coby mądrość obok partyiotyzmu utrzymać potrafiła. Dwa lata pracowano mozolnie przy Dworze Rzymskim, aby dla nadzwyczaynych potrzeb Kraiu pozyskać część dochodów kościelnych. Lecz w samey chwili pomyślnego skutku obalono Ministeryium. Jedna noc uwiadomiła Hiszpaniję, że Minister, który ieszcze dniem wprzody posiadał zupełne zaufanie swoiego Monarchy, wygnanym został i do więzienia wtrąconym. Od tey nieszczęśliwey pory, wzmagaiąca się coraz więcey surowość, napełniła przestrachem Hiszpaniię. Inkwizycyia stała się naywyższą Władzą Królestwa. Tymczasem dumna Hiszpaniia nie może ani flotty uzbroić, ani słabemu woysku swoiemu wypłacić żołd pieniądzmi papierowemi, tracącemi 85 procentu. Żołnierze opuszczaią chorągwie, pod któremi tylko nędzy doznaią, i popełniaią wszelkie nierządy błąkaiących się ludzi, co nawet zagraża niespokoiem okolice Stolicy. Od kilku miesięcy przewiduią smutną katastrofę; Atoli nie należy mylić się względem natury wypadków, których igrzyskiem stanie się Hiszpaniia. Komu znane są prawa i zwyczaie Hiszpanów, ten błądziłby niezmiernie sądząc, że Rewolucyia w Hiszpanii mogłaby podobną bydź do Francuzkiey. Jeżeli rewolucyia w Hiszpanii może zgubną bydź dla Króla, nie obali przez to Królestwa, a przynaymniey nie sprowadzi demokracyi lub obcego przywłaszczyciela. Hiszpaniia w tym względzie iest w tem samem położeniu, iak była niegdyś Angliia od czasów Wilhelma zdobywcy, do czasu Stuartów; to iest: Arystokracyia wyższa łączy się naturalnym sposobem z miastami przeciwko Królowi. Ta Arystokracyia ma sprzymierzeńcami miasta, które są niczem więcey, iak Rzeczpospolitemi municypalnemi, i Zakony duchowne, które podobnież są Rzeczpospolitemi niepodległemi. Jeżeli więc Lud oburza się, czyni to nie dla siebie, ani dla demokracyi, ale za natchnieniem i popieraniem Arystokracyi, i dla teyże. W tem to więc ów niezmierny błąd Króla, że nie korzystał z tak przyiazney chwili Swoiego powrotu, i nie naśladował mądrey polityki Królów Francuzkich, którzy przed Panowaniem Ludwika XIIIgo łączyli się zawsze z Gminami, przeciwko Magnatóm korony, aby nie dopuścić dumnego ich panowania. Jakkolwiek przeto wypadną zdarzenia te w Hiszpanii, możemy przepowiedzieć, iż nie mogą nastąpić w sposobie, iakiego spodziewaią się nieprzyiaciele publiczney spokoyności w Europie; ieżeli wreszcie należycie sądzić możemy o Hiszpanii, według iey zwyczaiów, praw, Religii i z całych iey dzieiów." — Przypisek: Według dziś odebranych wiadomości, Królowa Hiszpańska umarła podczas porodu. Sądzą że wypadek ten pociągnie za sobą wielkie skutki."

Zmarła Królowa Hiszpańska, Maryia Izabella Franciszka, córka Jana VIgo Króla Portugalii i Brazylii, urodziła się dnia 19. Maia 1797, i ieszcze w młodym bardzo wieku, odprowadzała rodzinę Swoią do Brazylii, gdy taż uchodziła przed Bonapartem. W roku 1816, maiąc lat 19 powróciła do Europy, dla zaślubienia się z pokrewnionym sobie Królem Hiszpańskim. Szesnastoletna Jey Siostra, Maryia Franciszka d'Assisi, towarzyszyła Jey i zaślubiona została Infantowi Don Carlos, Bratu Króla. Chociaż nie spełniły się nadzieie, które budowano na tem podwoynem zaślubieniu, względem ustania niezgod zachodzących między obu Dworami, wszelako młoda Królowa tak przez osobiste powaby iako też żywość swoią, łagodność i dobroczynność, ziednała sobie w krótkim czasie serca wszystkich Hiszpanów, a niekiedy wpływ także i na ponury humor swoiego Małżonka.

Włochy.

Król Sardyński wydał obszerne rozporządzenie, tyczące się stopniowego zmnieyszania podatków, i znoszące podatki od drzwi i okien. Stałemi podatkami są: podatek gruntowy, osobisty i mobilarny, które to dwa ostatnie iuż w roku 1815 na połowę zmnieyszone zostały. — Jego Sardyńsko-Królewska Mość wyznaczył 250,000 lirów na dokończenie gościńca z Genui przez Chiavari i Speccia, do Toskany.

Niemcy.

Zwłoki N. Króloway Wirtemberskiey (zmarłey dnia 9. Stycznia około godziny 8mey z rana) wystawione były dnia 11go i 12go, a potem w nocy przewiezione do Greckiey kaplicy zamkowey, gdzie dnia 14go nastąpił uroczysty pogrzeb. Jey K. Mość zasłabła była o tydzień przed śmiercią z powodu przechadzki po wil-

gotney ziemi, lecz nie zdawało się zachodzić żadne niebezpieczeństwo, gdy w wyżey pomienionym czasie apoplexyia stała się przyczyną zgonu. Według gazety Kasselskiey Jey K. Mość przelękła się pożaru, który wybuchł był w appartamentach Xiężniczki Maryi, luboć go wkrótce ugaszono. Zmarła Królowa, Katarzyna Pawłowna urodzona W. Xiężniczka Rossyyska, Siostra N. Cesarza Alexandra, zaślubiona była w pierwszem małżeństwie z Xięciem Oldenburgskim. Śmierć Jey sprawiła powszechną żałobę. — W Stuttgardzie słychać o nastąpić maiącem zwołaniu Stanów, celem ułożenia się względem konstytucyi, w czem spodziewaią się większey łatwości po oddaleniu P. Malchusa.

N. Cesarzowa Rossyyska Elżbieta powracaiąc do Rossyi spodziewaną była w Stuttgardzie dnia 9. Stycznia; nie poiechała tam ateli z powodu smutnego zgonu N. Królowey Wirtemberskiey, lecz wyiechawszy z Monachium dnia 14go, puściła się w podróż prosto ku Rossyi.

Prussy.

Dnia 1. Stycznia N. Cesarzowa Rossyyska przyiechała do Królewca i stanęła w zamku. Brama Brandeburgska, zamek i miasto były gustownie oświecone, a dzwony zapowiedziały przybycie N. Pani, która nazaiutrz rano puściła się w dalszą podróż przez Tylzyt do Petersburga.

Rossyia.

Gazeta Poczta północna donosi, iż N. Cesarz Jegomość, w pożądanym stanie zdrowia, przybył ostatniey Niedzieli, dnia 22. Grudnia o północy do Carskiego - Sioła.

Podług Ryzkiey gazety Zuschauer, N. Cesarzowa Jeymość, Maryia Fedorowna, powracaiąc z podróży zagraniczney, przybyła do Rygi dnia 27. Grudnia wieczorem, a nazaiutrz rano o godzinie 7mey udała się w dalszą drogę do Petersburga.

Turcyia.

Donoszą z Konstantynopola pod dniem 10tym Grudnia, o nieprzyiemnym wypadku, który wydarzył się tam d. 4go po południu i iest nowym dowodem iak drażliwym iest Lud tamteyszy i iak łatwo dla lichey pozorności, popaść można w nieszczęście u niego. — Rossyyski Kapitan okrętowy Robinson, chcąc z Karkoi gdzie stał na kotwicy, przenieść się na przeciwną strone Kalükbasaru, dla wyładowania tam zboża, poszedł sam za sprawunkami do miasta, a zdał na maytków przeprawienie okrętu na tamtę stronę. Będąc iuż nie daleko tego mieysca napotkali łódz, którey sternicy chcieli ich linę przepłynąć, a tem samem pęd okrętu zatrzymać. Z tego powodu przyszło do obelg a nakoniec do bitki; wkrótce okrążyło przeszło 50 łodzi Tureckich ten okręt i zaięło go. Maytki dla obrony swoiey wystawili banderę, lecz zaledwie ią do połowy ukazali, zgruchotano ią i rozszarpano. Osada okrętowa, uważaiąc niebezpieczeństwo przy wzmagaiącym się coraz tłumie rozhukanego pospólstwa, uszła do pobliskich okrętów, aż nakoniec nadciągnęła straż W. Admirała, i zapobiegła szczęśliwie dalszym gwałtom roziątrzonego pospólstwa. Poseł Rossyyski skarzył natychmiast o znieważenie bandery, i domagał się publicznego zadosyć uczynienia, oświadczaiąc oraz, że maytki będący pobudką do tego zbiegowiska, odesłani będą za karę w łańcuchach do Odessy. Zaraz na drugi dzień zrzucony został z urzędu Aga Janczarów i wygnany do Brussy. Kul Kiaja (Jenerał-Porucznik Janczarów) obiął podług zwyczaiu iego mieysce.

Zaszła odmiana w Ministeryium W. Porty z Mektubdszym Efendym (Sekretarzem gabinetowym W. Wezyra), którego mieysce zastąpił Achmed Efendi, naystarzy Pisarz tayny Mektubszego Kalemi. — Dnia 26. Listopada spuszczono z warsztatu w zbroiowni Konstantynopolitańskiey dwa nowo-zbudowane okręty o 74 działach, ieden nazwany Esedol Bahr (Lew morski) drugi Tatisol Bahr (Zdobywca morski). — W. Rządca Diarbekrski przesłał niedawno raport W. Porcie, w którym zdaie sprawę o szczęśliwey wyprawie swoiey przeciwko rokoszanom Mardyńskim odsełaiąc przytem według zwyczaiu wschodniego, tuzin głów pokonanych buntowników. Głowy te wystawione były na widok publiczny przed główną bramą Seraju, a Tatarowie którzy ie przywiezli, obdarzeni zostali zwyczayną szatą honorową. Basza Diarbekrski dostał pyszne futro sobole w podarunku od W. Sułtana, na znak Jego łaski, przesłane przez powracaiących Tatarów. — Nowy Hospodar Wołoski, Xiążę Alexander Suzzo miał w dzień 1. Grudnia uroczyste posłuchanie, na którem dostąpił tego zaszczytu, iż odbierał ustne rozkazy od samego W. Sułtana. Ozdobiony został potem tak zwaną kuką (czapką Pułkownika Janczarów) i parandem futrem (Kapanidsza). Cztery osoby z iego orszaku dostały także futra, a reszta tylko kaftany.